

POROČILO O DELU ZDRAVIH ŠOL V ŠOLSLEM LETU 2008/2009

mag. Nina Scagnetti

IVZ INŠTITUT ZA VAROVANJE ZDRAVJA REPUBLIKE SLOVENIJE

Ljubljana, januar 2010

Izdajatelj:

Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije

Spletni naslov:

www.ivz.si

Za izdajatelja:

Marija Seljak

Avtorica:

Nina Scagnetti

Jezikovni pregled:

Urška Kaloper

Oblikovanje:

Andreja Frič

Logotip:

Brane Žalar

VSEBINA

Uvod.....	4
Poročilo o dejavnostih Zdravih šol	5
Rezultati z interpretacijo.....	5
1. Načrtovanje.....	5
1.2 Cilji Zdravih šol.....	7
1.3 Ciljne populacije	8
1.4 Izvajalci.....	9
1.5 Trajanje nalog	10
1.6 Metode in oblike dela	10
2. Evalvacija.....	12
2.1 Ocena uspešnosti izvedenih nalog.....	12
2.2 Kako naprej?	12
2.3 Povzetek	12
Pomembni dogodki v šolskem letu 2008/2009.....	12
Zaključek	14

Uvod

Spomnimo se: v Sloveniji se je projekt Zdrave šole, sicer negotovo, na noge postavil leta 1993. Takrat se je v mednarodni projekt, ki deluje pod okriljem Sveta Evrope, Evropske komisije in Evropske pisarne Svetovne zdravstvene organizacije vključilo 12 pilotskih šol. Leta 1998 se jim je pridružilo še 112 drugih šol iz vse države in prvi koraki so se spremenili v radosten otroški tek. V lanskem šolskem letu je teh 130 institucij že preraslo svoja osnovnošolska leta. Projekt, ki je pravzaprav zdaj že mnogo več od tega, saj je postal že kar svojevrstno gibanje in način življenja, je vstopil v muhasta najstniška leta. V šolskem letu 2008/09 se je starim članicam iz 1. in 2. kroga priključilo še 139 novih, tako da Slovenska mreža zdravih šol sedaj povezuje že 268 institucij. To je bil razburljiv mejnik in čas, ko želi vsak adolescent zapustiti varno naročje staršev. Z drugimi besedami: IVZ je koordinacijo Zdravih šol postopoma pričel prenašati na posamezne regijske zavode za zdravstveno varstvo.

V Slovensko mrežo Zdravih šol je torej od lanskega šolskega leta vključenih 212 osnovnih šol, 47 srednjih šol, 7 dijaških domov, ob njih pa še Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana ter Zavod za invalidno mladino Kamnik. Med njimi je preglednice za načrtovanje in evalvacijo dejavnosti v okviru Zdravih šol izpolnilo 233 vodij šolskih timov (86,6%).

Poročilo o dejavnostih Zdravih šol

obsega načrtovanje in evalvacijo programov oz. nalog s področja promocije zdravja na 233 šolah.

Pri **analizi načrtovanih nalog** smo iskali odgovore na naslednja vprašanja:

- Katerim vsebinam so se Zdrave šole najbolj posvečale?
- Komu so bile dejavnosti v okviru promocije zdravja na šoli namenjene?
- Kdo je posamezne naloge, akcije in projekte izvajal?
- Kakšen je bil časovni obseg izvedenih nalog?
- Katere metode so izvajalci pri tem uporabili?

Evalvacija opravljenih nalog

Sistematično pridobljeni podatki so bili osnova za ugotavljanje, v kakšni meri so bili zastavljeni cilji realizirani. V letu 2008/09 so standardne preglednice za načrtovanje in evalvacijo v regijah Celje, Kranj, Ljubljana, Murska Sobota, Nova Gorica in Novo mesto regijski koordinatorji zbrali ter vnesli v elektronsko bazo sami. Za regije Maribor, Koper in Ravne je v preteklem šolskem letu podatke še zadnjič pridobival nacionalni tim Zdravih šol na IVZ, ki pa bo tudi v prihodnje ohranil koordinacijo 1. kroga Zdravih šol.

Obdelava podatkov

Podatke o vsaki posamezni izvedeni nalogi na vseh šolah, vpisane v enotne tabelarne preglednice, smo najprej kodirali, nato pa jih s programom Microsoft Access 2000 vnesli v bazo. Devet ločenih baz iz posamičnih slovenskih regij in deseto za Zdrave šole iz 1. kroga smo združili v skupno bazo, ki smo jo v nadaljevanju prenesli v program SPSS 11.0 za Windows in v njem naredili osnovne statistične obdelave.

Rezultati z interpretacijo

1. Načrtovanje

1.1 Vsebina nalog

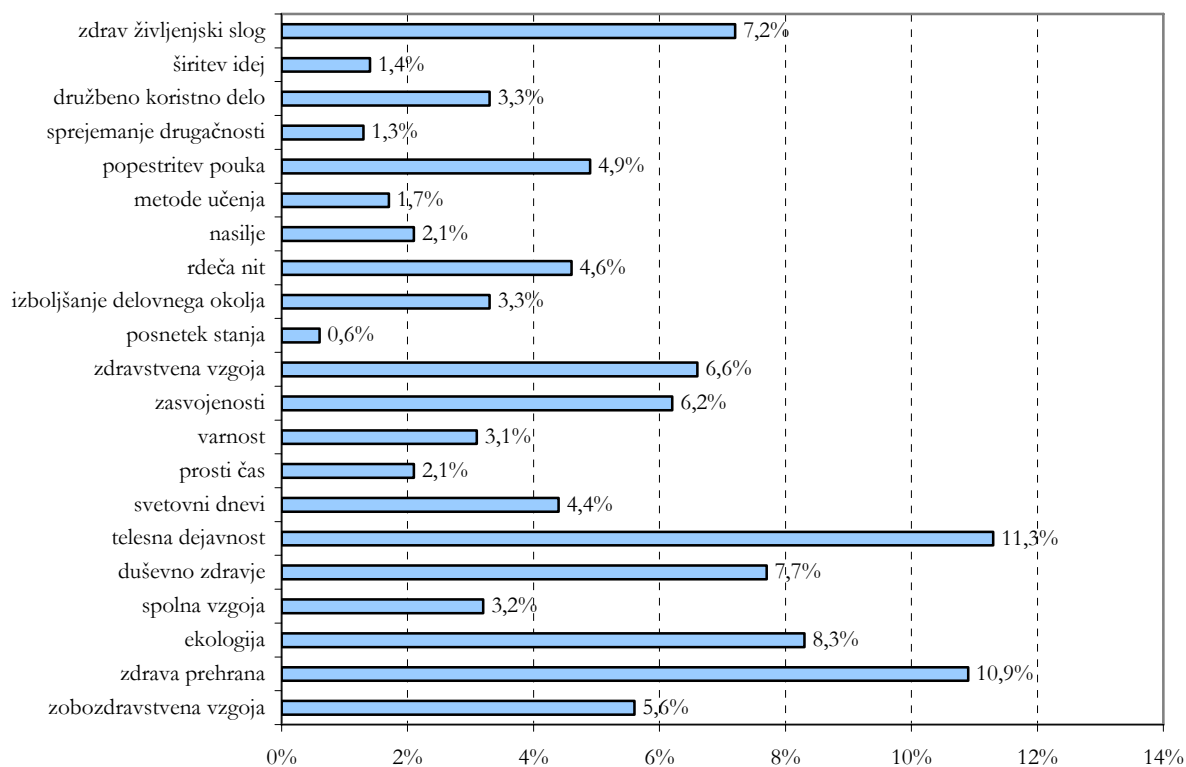
Za šolsko leto 2008/09 je na regijske zavode za zdravstveno varstvo ali na IVZ podatke posredovalo 233 institucij (86,9%), vključenih v Slovensko mrežo zdravih šol: 184 osnovnih šol (86,8%), 40 srednjih šol (80,0%), dve šoli s prilagojenim programom (100%), sedem dijaških domov (100%) ter Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana in Zavod za invalidno mladino Kamnik. Skupno so šole v okviru Slovenske mreže zdravih šol izvedle 2091 različnih nalog.

Največ, kar 41 nalog, je v preteklem šolskem letu izvedla OŠ Frana Kranjca. OŠ Livada, OŠ Kozara, OŠ Dobova in 1. OŠ Žalec so šole, na katerih so izvedli le po eno nalogo. V povprečju pa je vsaka dejavna Zdrava šola izvedla devet nalog.

Pri tem so bila vsebinska področja promocije zdravja različno močno zastopana. Še posebej priljubljene vsebine so bile:

- **Telesna dejavnost:** Šport špas - dan druženja in gibanja treh generacij, Tek svetovne harmonije, Fit klub - svet gibanja, svet veselja, poleg tega pa tudi športne dejavnosti za zaposlene na šoli, dodatne ure športne vzgoje, rekreativni odmori, gibalne in sprostitvene igre ter sobotni planinski pohodi učencev, učiteljev in staršev.
- **Zdravo prehrano** je zaznamovala izvedba naravoslovnega dne Zdrava prehrana, sodelovanje pri natečaju Dijaška prehrana z nagradnimi nalogami, ki so namenjene vsem srednješolcem v Sloveniji, priprava zdravega zajtrka za vse učence, priprava raziskovalne naloge Zdravje in oljka, spoznavanje zeliščnih rastlin in zelišč.

- **Skrb za čisto in zdravo okolje** so predstavljale različne dejavnosti v okviru rdeče niti Zdravi pod soncem, ločevanje gospodinjskih odpadkov, zbiranje starega papirja v okviru fundacije Pismo srca, nastale na pobudo ustvarjalcev televizijske oddaje Šport špas ter plastičnih zamaškov, odpadnih kartuš, baterij in tetrapakov, ogled filma Neprijetna resnica za razumevanje vpliva podnebnih sprememb na zdravje, sodelovanje na natečaju EMS v mojem okolju z izdelavo raziskovalnih nalog in obisk ekokmetije.
- Na področju **duševnega zdravja** so po Zdravih šolah izvajali program Vrstniška mediacija, uporabljali skrinjico zaupnih besed, pripravili predavanje Izgorevanje na delovnem mestu za učitelje, gradili pozitivno samopodobo in boljše medosebne odnose oz. se učili mirnega reševanja konfliktnih situacij, prirejali čajanke in kostonjenjeve piknike za učence, učitelje in starše.
- **Zdrav življenjski slog:** izpeljava naravoslovnih dni, razrednih ur za učence in drugačnih roditeljskih sestankov za starše o različnih temah, povezanih z zdravjem, urejanje oglasne deske Zdrave šole.
- **Zdravstveno vzgojo** si je težko zamisliti brez tekmovanja iz znanja o sladkorni bolezni, delavnic o puberteti za otroke in starše, izobraževanja za zaposlene o higieni živil in požarni varnosti, obeleževanja svetovnih dni, povezanih z zdravjem, in nameščanja hidrantov z vodo na hodnike šole za preprečevanje dehidracije.
- **Zasvojenosti:** izvajanje programov Veter v laseh - s športom proti drogam, Z glavo na zabavo, Spodbujajmo nekajenje, ter Alkohol - starši lahko vplivamo, predavanj za starše o odvisnosti od medijev in delavnic za učence o tem, kako najlažje prepoznati različne oblike zasvojenosti.
- **Zobozdravstvena vzgoja** je obsegala tekmovanje za čiste in zdrave zobe, preventivni zobozdravstvene preglede, projekt Zdravo živim, za zobke skrbim, lutkovno igrico Vsi mi zobki beli, skrb za bleščeč nasmeh z uživanjem zdrave hrane, učenje pravilne uporabe zobne nitke.

Slika 1. Vsebine v šolskem letu 2008/09

Nekoliko presenetljivo je, da je nacionalna rdeča nit Zdravi pod soncem s 4,6% šele deseta najbolj pogosto obravnavana vsebina. Pod tem splošnim naslovom pa so posamezne šole izvajale najrazličnejše konkretne naloge. Te lahko vsebinsko mnogokrat spadajo bodisi k ekologiji (na primer nevarnost sončnih žarkov zaradi stanjšane ozonskega plašča), bodisi k zdravstveni vzgoji (ustrezna zaščita kože pred sončnimi žarki). Pri šifriranju podatkov in njihovem vnosu v access je zato treba upoštevati tudi subjektivno presojo vsakega koordinatorja, ki je pripravil zbir podatkov za svojo regijo.

Glede na to, da šolsko leto 2008/09 predstavlja čas, ko se je Slovenski mreži zdravih šol priključilo 138 novih šol, smo pričakovali višji odstotek dejavnosti, ki so vsebinsko vezane na posnetek stanja, pa tudi na širitev idej, a so te z 0,6% in 1,4% med najmanj pogostimi vsebinami.

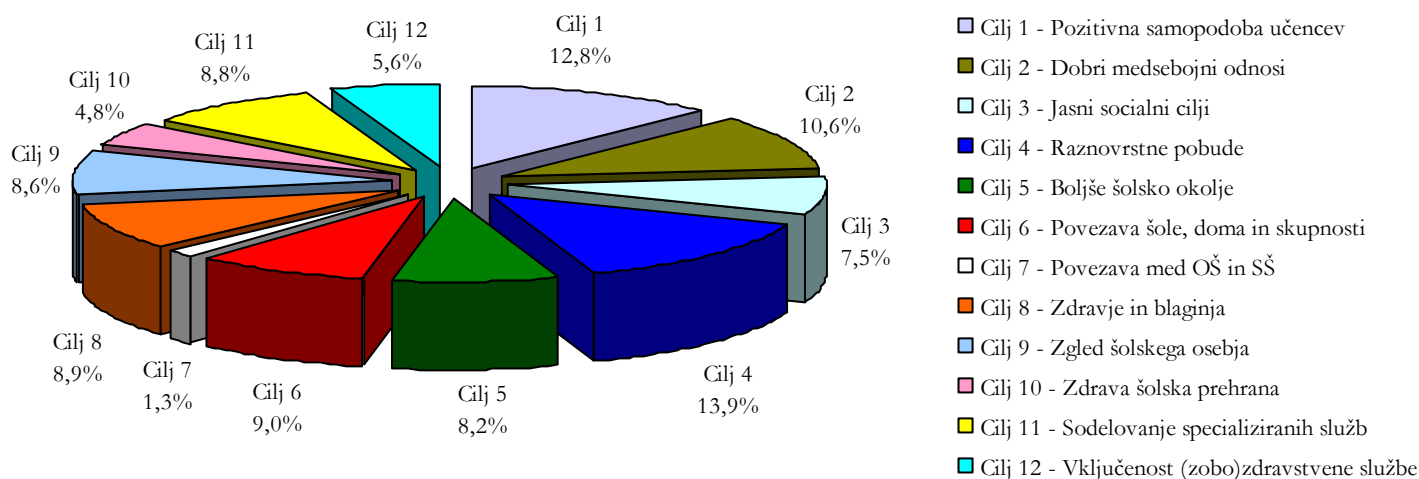
1.2 Cilji Zdravih šol

Katerim izmed svojih 12 ciljev so Zdrave šole v šolskem letu 2008/09 najpogosteje sledile?

To so bili:

- Cilj št. 4: Vse učence bomo spodbujali k različnim dejavnostim tako, da bodo oblikovali raznovrstne pobude. (13,92%)
- Cilj št. 1: Aktivno bomo podpirali pozitivno samopodobo vseh učencev s tem, da bomo pokazali, da lahko prav vsak prispeva k življenju v šoli. (12,79%)
- Cilj št. 2: Skrbeli bomo za vsestranski razvoj dobrih medosebnih odnosov med učitelji in učenci, učitelji med seboj ter med učenci. (10,65%)
- Cilj št. 6: Skrbeli bomo za razvoj dobrih povezav med šolo, domom in skupnostjo. (8,98%)
- Cilj št. 11: Sodelovali bomo s specializiranimi službami v skupnosti, ki nam lahko svetujejo in pomagajo pri zdravstveni vzgoji. (8,95%)

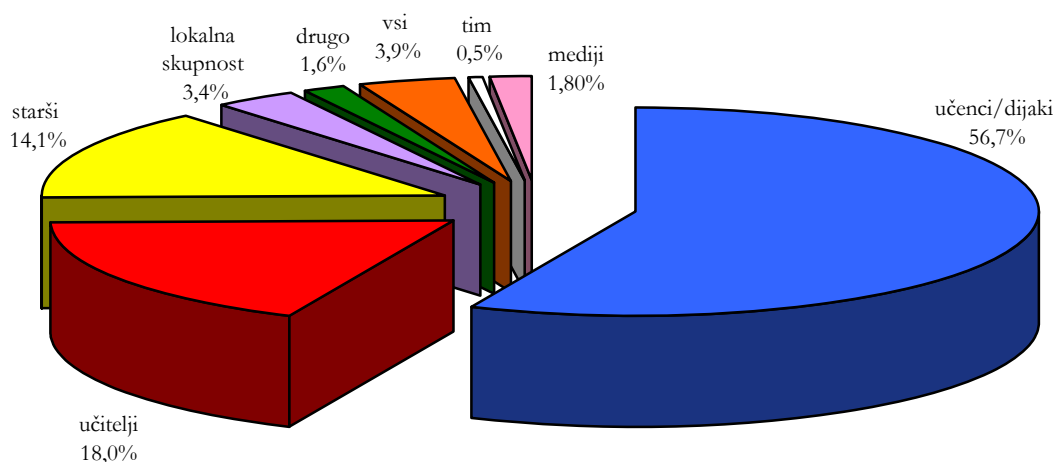
Z izjemo 11. cilja so vsem drugim zgoraj navedenim ciljem Zdravih šol najpogosteje sledile že v prejšnjih šolskih letih.

Slika 2. Cilji v šolskem letu 2008/09

1.3 Ciljne populacije

V šolskem letu 2008/09 je bilo največ nalog, izvedenih v okviru Zdravih šol, namenjenih učencem in dijakom (56,7%), njihovim učiteljem (18%) in staršem (14,1%), nekatere dejavnosti pa so bile namenjene več ciljnim populacijam (3,9%).

Slika 3. Ciljne populacije v šolskem letu 2008/09

Tabela 1. Najpogostejše vsebine po posameznih ciljnih skupinah za šolsko leto 2008/09

Rang	Učenci	Učitelji	Starši	Lokalna skupnost
1	Zdrava prehrana	Telesna dejavnost	Telesna dejavnost	Telesna dejavnost
2	Telesna dejavnost	Zdrava prehrana	Zdrava prehrana	Ekologija
3	Zdravstvena vzgoja	Ekologija	Ekologija	Družbeno koristno delo
4	Zdrav življenjski slog	Duševno zdravje	Duševno zdravje	Popestritev pouka
5	Zasvojenosti	Zdrav življenjski slog	Širitev idej	Obeležitev svetovnih dni

Med priljubljenimi načini spodbujanja zdravih prehranskih navad med učenci in dijaki lahko omenimo projekta Jabolko v šoli, Sadje in zelenjava vsak dan ter praznovanje rojstnih dni s svežim sezonskim sadjem. Namen tovrstnih primerov dobrih praks je seznanjanje otrok in staršev s pomenom primerne prehranjevanja in tako dvigovati prehransko kulturo tudi doma.

Ker sedeči življenjski slog prinaša negativne posledice, si Zdrave šole v Sloveniji že vsa leta prizadevajo za gibalno spodbujanje otrok in mladostnikov v fazi intenzivnega telesnega razvoja. Zato so jim njihovi učitelji tudi v lanskem šolskem letu ponudili vrsto športnih krožkov - od drsanja in kotalkanja do smučanja in plavanja, med učnimi urami pa jogo, vaje za sprostitev in koncentracijo ali korektivno gimnastiko.

Učitelji vedo, da so v šolskem okolju najboljši zgled, zato so si tudi sami prizadevali biti čim bolj telesno dejavni. Udeležili so se na primer testa nordijske hoje in se skupaj z otroki in njihovimi starši odpravili na sobotne pohode.

Nemalokrat je bila pri tem ob učiteljih in starših prisotna kar celotna lokalna skupnost, sploh med izvedbo tako velikih dogodkov, kot je bil Šport špas - Druženje in pohod treh generacij. Širša ciljna populacija iz okolice šole je bila deležna tudi izkupičkov zbiralne akcije starega papirja v

okviru fundacije Pismo srca oziroma pozitivnih rezultatov skrbi za čisto okolje nasploh, pa tudi zbiranja sredstev s humanitarnimi akcijami, kakršne so Drobtinica in Punčke iz cunj, krvodajalske akcije, obiskovanje starostnikov v domovih ter drugo družbeno koristno delo.

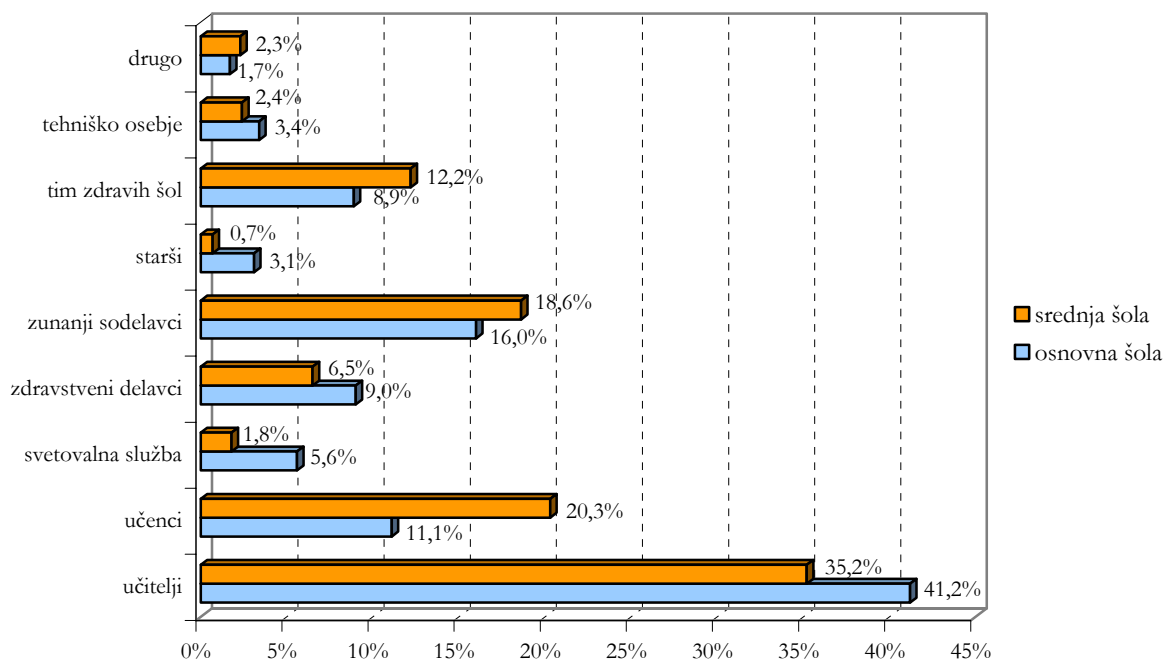
Ob otrocih je bilo v tem šolskem letu veliko pozornosti namenjene tudi učiteljem in staršem. Med drugim se je odražala v skrbi za njihovo dobro duševno počutje. Učitelji so se, recimo, skupaj s svojimi sodelavci družili ob različnih praznovanjih, starši pa so poslušali predavanja z naslovi Šola in starši, Droge, Razvajeni otroci ali Zdrav razvoj najstnika.

1.4 Izvajalci

Največ, kar 40% vseh načrtovanih nalog so, kot že v letih pred tem, tudi v šolskem letu 2008/09 izvedli učitelji sami. 16,2% so jih prevzeli zunanji izvajalci, ki so jih šolski delavci povabili k sodelovanju, 12,4% zastavljenih nalog so izvedli učenci ali dijaki sami, 9,3% šolski tim Zdravih šol, 8,5% pa jih je prevzela zdravstvena služba.

Sodelovanje s starši je bilo v osnovnih šolah nekoliko bolj tesno kot v srednjih, saj so v prvih starši izvedli kar 3,1% vseh nalog, v srednjih šolah pa le 0,7%. V osnovnih šolah so bili nekoliko bolj dejavni tudi zdravstveni delavci, saj so izvedli 8,9% vseh nalog, namenjenih učencem, za dijake v srednjih šolah pa le 6,5%. Tudi svetovalni delavci so v osnovnih šolah prevzeli kar 5,6% nalog, v srednjih šolah pa samo 1,8%.

So bili pa srednješolci za razliko od osnovnošolcev, ki so sami izpeljali 11,1% nalog, že zaradi svoje starosti še bolj iniciativni od mlajših vrstnikov in so izvedli kar 20,3% vseh nalog. V srednjih šolah so bolj pogosto k določenim nalogam povabili zunanje izvajalce, ki so za dijake izvedli 18,7% nalog, za učence v osnovnih šolah pa le 15,9%. Tudi celotni šolski tim Zdravih šol je bil v srednjih šolah zadolžen za izvedbo 12,2% nalog in le za 8,9% nalog v osnovnih šolah.

Slika 4. Izvajalci v šolskem letu 2008/09

Tabela 2. Najpogostejše vsebine po posameznih izvajalcih

Rang	Učitelji	Zunanji izvajalci	Učenci	Tim
1	Telesna dejavnost	Telesna dejavnost	Ekologija	Zdrava prehrana
2	Zdrava prehrana	Duševno zdravje	Zdrava prehrana	Telesna dejavnost
3	Ekologija	Zasvojenosti	Telesna dejavnost	Ekologija
4	Duševno zdravje	Zdrav življenjski slog	Duševno zdravje	Zdrav življenjski slog
5	Zdravstvena vzgoja	Varnost	Zdravstvena vzgoja	Popestritev pouk

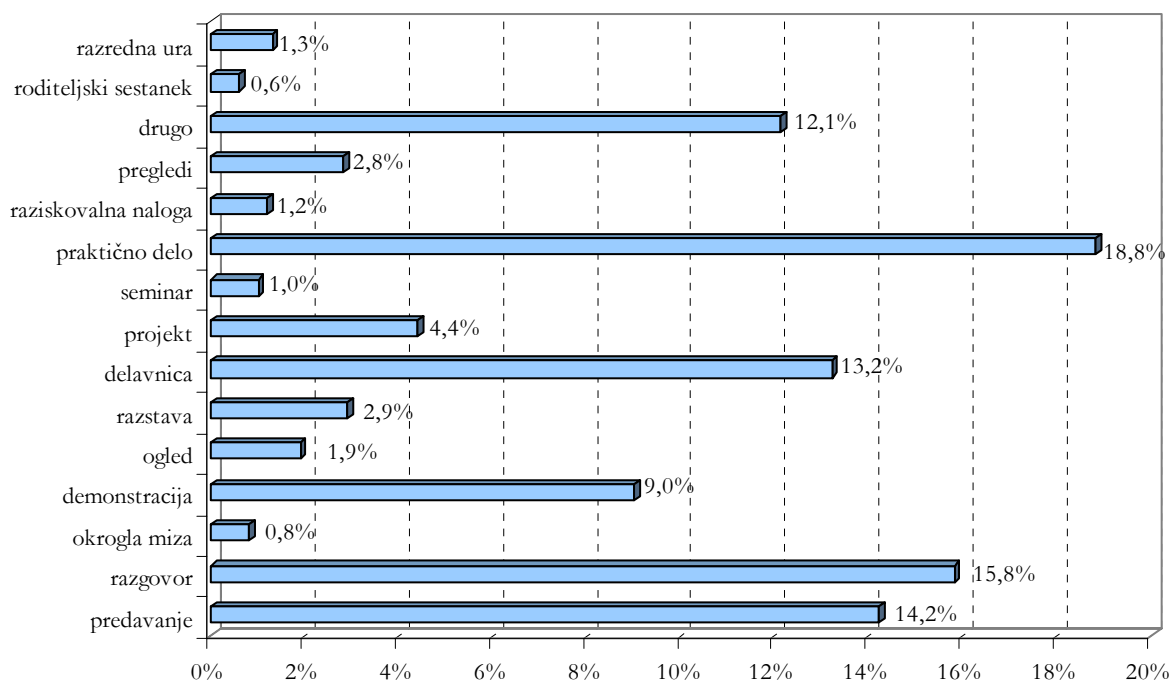
1.5 Trajanje nalog

Za 108 (5,2%) od 2091 nalog nimamo podatka o tem, kako dolgo je trajala njihova izvedba, ker vodje šolskih timov o tem niso poročale. Med nalogami, za katere je čas trajanja naveden, jih je bila v šolskem letu 2008/09 polovica (50,2%) celoletnih ali celo večletnih, že utečenih projektov. Med ostalimi nalogami je bilo 26% enkratnih akcij, ki so trajale od enega do treh dni, 9,9% jih je trajalo najmanj en in največ tri mesece, 7,3% nalog je bilo tedenskih in 6,6% polletnih.

Celoletnih je bilo kar 60,9% programov, katerih cilj je bil izboljšati delovno oz. učno okolje, 60,2% programov je bilo namenjenih promociji zdrave prehrane, 58,4% programov je bilo vezanih na ekološke vsebine. Značilne enkratne akcije, trajajoče največ nekaj dni, so bili rekreativni odmori, minute za zdravje ter športni dnevi, seminarji in delavnice za razvijanje boljših medosebnih odnosov in učne ure, posvečene pomenu zdravega življenjskega sloga.

1.6 Metode in oblike dela

Podobno kot v prejšnjih letih so se tudi v šolskem letu 2008/09 vsi izvajalci pri izvedbi svojih nalog v okviru projekta Zdrave šole največkrat posluževali praktičnega dela (18,8%) ali razgovorov (15,8%). Ne glede na to, za katero vsebinsko področje je šlo, so ga izvajalci pogosto podajali še v obliki predavanja (14,2%) ali pa so pripravili delavnice (13,2%).

Slika 5. Metode in oblike dela v šolskem letu 2008/09

Tabela 3. Najpogostejše vsebine po posameznih metodah dela

Rang	Praktično delo	Razgovor	Predavanje	Delavnice
1	Telesna dejavnost	Zdrava prehrana	Zdravstvena vzgoja	Duševno zdravje
2	Zdrava prehrana	Duševno zdravje	Zdrava prehrana	Zdrava prehrana
3	Ekologija	Ekologija /Zdrav življenjski slog	Rdeča nit	Zdrav življenjski slog
4	Zdrav življenjski slog	Zasvojenosti / Zdravstvena vzgoja	Duševno zdravje	Zasvojenosti
5	Zobozdravstvena vzgoja	Zobozdravstvena vzgoja	Zobozdravstvena vzgoja	Zdravstvena vzgoja

2. Evalvacija

2.1 Ocena uspešnosti izvedenih nalog

V vsakem šolskem letu naj bi vodje šolskih timov načeloma vse izvedene naloge evalvirale dvakrat. Za šolsko leto 2008/09 je med skupno 2091 nalogami 143 (6,8%) nalog ostalo neocenjenih. Med tistimi programi, projekti in akcijami, ki so jih vodje šolskih timov ocenile, jih je bila po njihovi presoji velika večina (90,9%) izvedenih uspešno (ocenjeni s 4 ali 5), 7% pa delno uspešno (ocenjeni s 3). Za 1% nalog so njihovi ocenjevalci presodili, da so bile izvedene neuspešno (ocenjenih z 2 ali 1), prav toliko pa jih je ostalo neizpeljanih.

2.2 Kako naprej?

Pri 137 nalogah (6,65%) se vodje šolskih timov niso opredelili glede njihovega nadaljevanja, za ostale programe, projekte in akcije pa je znano, ali se bodo nadaljevali ali ne. In sicer je v poročilih za 67,8% njih zabeleženo, da se bodo nadaljevali ali ponovili, 12,7% jih bo ponovno izvedenih po določenih spremembah ali dopolnitvah, pri 7% nalog pa bodo v šolah razvijali nove oblike dela.

2.3 Povzetek

Če povzamemo: od šolskega leta 2007/08 postopoma poteka prenos koordinacije projekta Zdrave šole na zavode za zdravstveno varstvo. 233 osnovnih in srednjih šol je izvedlo 2091 nalog oz. vsaka v povprečju 9. Najbolj intenzivno so se posvečale dejavnostim s področij gibanja, zdrave prehrane, ekologije in promocije zdravega življenjskega sloga nasploh. Največkrat je bil cilj tega spodbujati učence k raznovrstnim pobudam, podpirati njihovo samopodobo, razvijati dobre odnose med učenci in učitelji ter v proces zdravstvene vzgoje učencev kar se da intenzivno vključevati specializirane službe. Največ nalog so tako na osnovnih kot na srednjih šolah izvedli učitelji sami; najpogosteje so bile namenjene otrokom, pri čemer so največkrat uporabili metodo praktičnega dela. Polovica vseh nalog je trajala celo leto.

Pomembni dogodki v šolskem letu 2008/2009

Najpomembnejši dogodek v šolskem letu 2008/09 je bil gotovo **nacionalni posvet Zdrav življenjski slog za otroke in mladostnike** 11. novembra 2008, ki se ga je udeležilo več kot 250 pedagoških in zdravstvenih delavcev. Strokovno srečanje je bilo sestavljeno iz dopoldanskega dela, na katerem so različni strokovnjaki predavali o različnih temah, vezanih na zdravo prehrano in gibanje, spodbujanje pozitivne samopodobe, odgovorno rabo alkohola ter uporabo elektronskih medijev. Sledilo je slavnostno imenovanje vseh novih članic iz 3. kroga Slovenske mreže zdravih šol. V popoldanskem delu pa so pedagoški delavci iz osnovnih in srednjih šol pripravili delavnice, na katerih so predstavili devet primerov dobrih praks iz svojega vsakdanjega šolskega okolja o temi zdrav življenjski slog.

Slika 6. Slavnostno imenovanje novih članic, ki so se priključile Slovenski mreži zdravih šol

Ker so se Zdrave šole v prejšnjih letih več ukvarjale s spodbujanjem zdrave prehrane, z gibanjem, duševnim zdravjem in zdravim življenjskim slogom nasploh, je bila skupna odločitev Zdravih šol, da se eno šolsko leto bolj intenzivno ukvarjajo z zaščito pred soncem in s pitno vodo. Na temo rdeče niti **Zdravi pod soncem** je 5. marca 2009 IVZ v sodelovanju z Zavodom za zdravstveno varstvo Ljubljana pripravil izobraževanje, ki se ga je udeležilo 125 pedagoških delavcev z Zdravih šol in zdravstvenih delavcev, ki sodelujejo s šolami.

Tretji veliki dogodek Zdravih šol v šolskem letu 2008/09 pa je bil **2. Dan druženja in gibanja treh generacij**, ki ga je 9. maja 2009 priredila televizijska ekipa otroške oddaje Šport špas in postaja tradicionalno športno-kulturno-ozaveščevalno druženje, brez katerega si skoraj ni več mogoče zamisliti, da bi pospravili šolske klopi, zaklenili vrata in odšli na zaslužene poletne počitnice.

Na koncu šolskega leta smo skupaj z vodji timov in regijskimi koordinatorji izbrali nacionalno rdečo nit za novo šolsko leto 2009/10. To je **Odnos-si**, ki nudi neizmerno možnosti za poglobljeno delo najprej v odnosu do sebe in potem tudi do soljudi, do okolja, do prehrane, gibanja, duševnega zdravja, preprečevanja zasvojenosti, zdrave spolnosti ... do življenja nasploh. Tema je bila izbrana zaradi poudarka celostnega dojemanja zdravja. Prežema namreč vse vsebine zdravja, ki jih zdrave šole poglobljeno obravnavajo že vsa ta leta. V 16 letih so namreč zdrave šole posebno pozornost namenile izboljševanju prehrane, spodbujanju gibanja, izboljšanju medsebojnih odnosov in veščin komunikacije, preprečevanju zasvojenosti, koristni izrabi prostega časa, popestritvi pouka, izboljšanju sodelovanja s starši, z lokalno skupnostjo in povezovale zdravstveni ter šolski sektor. Torej je letošnja tema povzetek vsega, kar se je že dogajalo, obenem pa nadgradnja kontinuiranega dela na področju promocije zdravja v šolskem okolju ter iskanje novih poti do učencev, učiteljev in staršev.

Letošnja tema človeka spremlja od rojstva do smrti in izraža njegov odnos do življenja. Odnosi se namreč dogajajo vsak dan posebej. Svoj odnos do sebe, do drugih, do zdravja, do življenja izkazujemo na vsakem koraku.

Letos se je prvič dogodilo, da smo nacionalni posvet Slovenske mreže zdravih šol z rdečo nitjo ponovili dvakrat - 3. novembra in 10. decembra 2009 v Ljubljani (predvsem zaradi velikega interesa).

Zaključek

V primerjavi s prejšnjimi leti v poročilih s šol nismo zaznali kakšnih posebnosti glede ciljnih populacij, metod in oblik dela ter vsebinskih usmeritev. Je bilo pa šolsko leto 2008/09 že drugo zapored, ko so zavodi za zdravstveno varstvo postopoma prevzemali regijsko koordinacijo Zdravih šol v svoje roke. Na strokovnih srečanjih so omogočili bogato ponudbo tako strokovnih znanj kot primerov dobrih praks za prenos v šolsko okolje. Poleg tega se je s 3. krogom članic mreža razširila na 268 članic, kar zahteva veliko organizacijskih spretnosti vseh koordinatorjev - regijskih in nacionalnih.

V veliko spodbudo in potrditev našega dela so nam povratne informacije s sestankov, z delovnih srečanj, obiskov in različnih izobraževanj z vodji timov Zdravih šol ter njihovimi sodelavci. Prav tako so nam v pomoč preglednice za načrtovanje in evalvacijo, s katerimi nam sporočate, kaj se dogaja na šolah. Še posebno so zanimive pripombe, kjer izvemo od vas, kaj se na šolah še dogaja poleg že načrtovanih nalog, kje so težave, kako jih razrešujete, kaj vam je dobro uspelo, kakšna so vaše želje in pričakovanja, kako vam lahko pomagamo ...

Vsi skupaj se odzivamo na vaše potrebe, iščemo rešitve za skupne probleme, prisluhnemo dobrim izkušnjam in se poskušamo kaj novega naučiti. Ali pa vsaj pridobimo kakšno idejo, ki jo lahko izvedemo v praksi in vse skupaj korak za korakom zavestno spreminjamo na bolje.